

[Accueil](#) > [Formulaire de recherche](#) > [Liste des résultats](#) > [Documents](#)

Langue du document : ECLI:EU:C:2022:402

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (sedmého senátu)

19. května 2022(*)

„Řízení o předběžné otázce – Migrující pracovníci – Sociální zabezpečení – Použitelné právní předpisy – Nařízení (EHS) č. 1408/71 – Článek 14 odst. 2 písm. a) body i) a ii) – Nařízení (ES) č. 883/2004 – Článek 11 odst. 5 – Článek 13 odst. 1 písm. a) a b) – Pojem ‚mateřské letiště‘ – Palubní personál – Pracovníci vykonávající zaměstnání na území dvou nebo více členských států – Hraniční určovatelé“

Ve věci C-33/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud, Itálie) ze dne 21. prosince 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 18. ledna 2021, v řízení

**Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (INAIL),
Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)**

proti

Ryanair DAC,

SOUDNÍ DVŮR (sedmý senát),

ve složení J. Passer, předseda senátu, F. Biltgen (zpravodaj) a M. L. Arastey Sahún, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

za Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (INAIL) L. Frascón a G. Catalanem, avvocati,

za Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) A. Sgroiem, L. Maritatu, E. De Rosem a C. D'Aloisio, avvocati,

za Ryanair DAC S. Pirasem, avvocato, E. Vahidou, avocat, S. Ratingem, abogado a Rechtsanwalt, I.-G. Metaxas-Maranghidisem, dikigoros, jakož i S. Bargellini, avvocata,

za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s G. Rocchittou, avvocato dello Stato,

za Irsko M. Browne ve spolupráci s E. Egan McGrath, Barrister-at-Law, a J. Quaney, jakož i T. Joycem, jako zmocněnci,

za Evropskou komisi D. Martinem a D. Recchia, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a na jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1996, L 28, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 631/2004 ze dne 31. března 2004 (Úř. věst. 2004, L 100, s. 1) (dále jen „nařízení č. 1408/71“).

Tato žádost byla předložena v rámci sporů mezi Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (INAIL) (Národní institut pojištění proti pracovním úrazům, Itálie) a Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) (Národní institut sociálního zabezpečení, Itálie) na jedné straně a společností Ryanair DAC, která má sídlo v Irsku, na straně druhé z důvodu, že odmítla pojistit u těchto institutů svůj letecký personál přidělený na letiště Orio al Serio (Bergamo, Itálie).

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení č. 1408/71

Nařízení č. 1408/71 bylo od 1. května 2010 zrušeno a nahrazeno. Vzhledem k tomu, že se spory v původním řízení týkají neodvádění příspěvků na sociální zabezpečení mezi červnem 2006 a únorem 2010 a pojistného mezi lednem 2008 a lednem 2013, mohly by spadat do působnosti nařízení č. 1408/71. Toto nařízení obsahovalo hlavu II, nadepsanou „Určení použitelných právních předpisů“, v níž byly obsaženy jeho články 13 až 17.

Článek 13 tohoto nařízení, nadepsaný „Obecná pravidla“, stanovil:

„1. S výhradou článků 14c a 14f podléhají osoby, na které se vztahuje toto nařízení, pouze právním předpisům jediného členského státu. Tyto právní předpisy se určují v souladu s touto hlavou.

S výhradou článků 14 až 17:

osoba zaměstnaná na území jednoho členského státu podléhá právním předpisům uvedeného státu, i když má bydliště na území jiného členského státu nebo i když podnik nebo zaměstnavatel, který ji zaměstnává, má sídlo nebo místo podnikání na území jiného členského státu;

Článek 14 uvedeného nařízení, nadepsaný „Zvláštní pravidla pro jiné osoby než námořníky vykonávající závislou činnost“, stanovil:

„Pravidlo uvedené v čl. 13 odst. 2 písm. a) se použije s výhradou těchto výjimek a zvláštností:

[...]

2. Osoba obvykle zaměstnaná na území dvou nebo více členských států podléhá právním předpisům určeným takto:

osoba patřící mezi zaměstnance, již cestují nebo létají, která je zaměstnancem podniku, jenž na cizí nebo na vlastní účet provozuje mezinárodní přepravu cestujících nebo zboží po železnici, silnici, ve vzduchu nebo po vnitrozemských vodních cestách a má sídlo nebo místo podnikání na území členského státu, podléhá právním předpisům posledně uvedeného státu, s těmito výjimkami.

pokud má uvedený podnik pobočku nebo stálé zastoupení na území jiného členského státu, než je stát, ve kterém má sídlo nebo místo podnikání, podléhá osoba zaměstnaná touto pobočkou nebo stálým zastoupením právním předpisům členského státu, na jehož území se pobočka nebo stálé zastoupení nalézá;

pokud je osoba zaměstnaná převážně na území členského státu, ve kterém má bydliště, podléhá právním předpisům uvedeného státu, i když podnik, který ji zaměstnává, nemá na tomto území sídlo nebo místo podnikání ani pobočku nebo stálé zastoupení“.

Článek 17 téhož nařízení, nadepsaný „Výjimky z článků 13 až 16“, zněl takto:

„Dva nebo více členských států, příslušné úřady těchto členských států nebo subjekty určené těmito úřady mohou vzájemnou dohodou stanovit výjimky z článků 13 až 16 v zájmu některých kategorií osob nebo některých osob.“

V hlavě IV nařízení č. 1408/71, nadepsané „Správní komise pro sociální zabezpečení migrujících pracovníků“, byl obsažen článek 80, nadepsaný „Složení a postup práce“, který v odstavci 1 stanovil:

„Správní komise pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení (dále jen „správní komise“) zřízená při [Evropské] komisi se skládá ze zástupců vlád každého členského státu, kterým jsou podle potřeby nápomocni odborní poradci. Zasedání správní komise se s poradním hlasem účastní zástupce Komise.“

V hlavě VI tohoto nařízení, nadepsané „Různá ustanovení“, byl obsažen článek 84a, nadepsaný „Vztahy mezi institucemi a osobami, na které se vztahuje toto nařízení“, který v odstavci 3 stanovil:

„V případě potíží při výkladu nebo používání tohoto nařízení, které by mohly ohrozit práva osoby, na kterou se toto nařízení vztahuje, se instituce příslušného státu nebo státu pobytu dotčené osoby obrátí na instituci dotčeného členského státu nebo instituce dotčených členských států. Pokud nelze během přiměřené doby najít řešení, mohou uvedené orgány požádat Správní komisi, aby zasáhla.“

Nařízení č. 883/2004

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (Úř. věst. 2004, L 166, s. 1; Zvl. vyd. 05/05, s. 72, a oprava Úř. věst. 2013, L 188, s. 10), zrušilo a nahradilo s účinkem od 1. května 2010, tedy k datu, kdy se stalo použitelným, nařízení č. 1408/71. Před tímto datem bylo nařízení č. 883/2004 pozměněno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 ze dne 16. září 2009 (Úř. věst. 2009, L 284, s. 43) (dále jen „nařízení č. 883/2004 ve znění z roku 2009“). Uvedené nařízení bylo rovněž pozměněno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 465/2012 ze dne 22. května 2012 (Úř. věst. 2012, L 149, s. 4) (dále jen „nařízení č. 883/2004 ve znění z roku 2012“), které vstoupilo v platnost dne 28. června 2012. Nařízení č. 883/2004 v obou těchto zněních se použije na tuto věc v rozsahu, v němž se týká odmítnutí odvodů pojistného za období mezi 25. lednem 2008 a 25. lednem 2013.

Bod 18b odůvodnění nařízení č. 883/2004 ve znění z roku 2012 zní takto:

„V příloze III nařízení Rady (EHS) č. 3922/91 ze dne 16. prosince 1991 o harmonizaci technických požadavků a správních postupů v oblasti civilního letectví [(Úř. věst. 1991, L 373, s. 4)] je pojem ‚mateřského letiště‘ pro členy letové posádky a posádky palubních průvodčích definován jako místo, které provozovatel určí členu posádky, v němž člen posádky obvykle začíná a končí dobu služby nebo sérii dob služby a v němž provozovatel za normálních okolností není odpovědný za ubytování dotčeného členu posádky. Aby se usnadnilo uplatňování hlavy II tohoto nařízení v případě členů letové posádky a posádky palubních průvodčích, je oprávněné uplatňovat pojem ‚mateřského letiště‘ jako kritérium pro určení právních předpisů použitelných pro členy letové posádky a posádky palubních průvodčích. Právní předpisy použitelné pro členy letové posádky a posádky palubních průvodčích by však měly zůstat ustálené a zásada mateřského letiště by neměla vést k častým změnám použitelných právních předpisů z důvodu rozvržení pracovní činnosti v tomto odvětví nebo sezónních požadavků.“

Hlava II nařízení č. 883/2004 v obou těchto zněních, nadepsaná „Určení použitelných právních předpisů“, obsahuje články 11 až 16 tohoto nařízení. Tato hlava přebírá ustanovení hlavy II nařízení č. 1408/71.

Článek 11 nařízení č. 883/2004 ve znění z roku 2009 obsahuje čtyři odstavce, z nichž první a třetí stanoví:

„1. Osoby, na které se vztahuje toto nařízení, podléhají právním předpisům pouze jediného členského státu. Tyto právní předpisy se určí v souladu s touto hlavou.

[...]

3. S výhradou článků 12 až 16 se:

na zaměstnance nebo osobu samostatně výdělečně činnou v členském státě vztahují právní předpisy tohoto členského státu;

[...]

Nařízení č. 465/2012 doplnilo do tohoto článku 11 pátý odstavec, který stanoví, že „[č]innost, kterou člen letové posádky nebo posádky palubních průvodčích vykonává v oblasti osobní nebo nákladní letecké dopravy, se považuje za činnost vykonávanou v členském státě, ve kterém se nachází jeho mateřské letiště ve smyslu přílohy III nařízení (EHS) č. 3922/91“.

Článek 13 nařízení č. 883/2004 v obou jeho zněních, nadepsaný „Výkon činností ve dvou nebo více členských státech“, stanoví v odst. 1 písm. a), že na osobu, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech, se vztahují právní předpisy členského státu, na jehož území má bydliště, vykonává-li podstatnou část činnosti v tomto státě. Tento článek 13 stanoví v odst. 1 písm. b), že nevykonává-li tato osoba podstatnou část

své činnosti v členském státě, na jehož území má bydliště, vztahují se na ni právní předpisy členského státu, na jehož území se nachází sídlo nebo místo podnikání podniku nebo zaměstnavatele, který ji zaměstnává.

Článek 16 odst. 1 nařízení č. 883/2004 v obou jeho zněních přebírá v totožném znění článek 17 nařízení č. 1408/71.

Článek 71 a čl. 76 odst. 6 tohoto nařízení v obou jeho zněních v podstatě odpovídají článku 80 a čl. 84a odst. 3 nařízení č. 1408/71.

Článek 87 odst. 8 uvedeného nařízení v obou jeho zněních zní takto:

„Jestliže v důsledku tohoto nařízení některá osoba podléhá právním předpisům jiného členského státu, než je stát určený v souladu s hlavou II nařízení (EHS) č. 1408/71, použijí se na ni tyto právní předpisy tak dlouho, dokud se příslušná situace nezmění, a v každém případě maximálně deset let ode dne použitelnosti tohoto nařízení, pokud dotčená osoba nepožádá, aby se na ni vztahovaly právní předpisy podle tohoto nařízení. Tato žádost se předloží do tří měsíců ode dne použitelnosti tohoto nařízení příslušné instituci členského státu, jehož právní předpisy je třeba podle tohoto nařízení použít, pokud se na danou osobu vztahují právní předpisy tohoto členského státu ode dne použitelnosti tohoto nařízení. Pokud je žádost podána po uvedené lhůtě, dojde ke změně, pokud jde o použitelnost právních předpisů, prvním dnem následujícího měsíce.“

Nařízení (EHS) č. 574/72

Nařízení Rady (EHS) č. 574/72 ze dne 21. března 1972, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 1408/71, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením č. 118/97 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/01, s. 83), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 647/2005 ze dne 13. dubna 2005 (Úř. věst. 2005, L 117, s. 1) obsahovalo článek 12a, nadepsaný „Pravidla použitelná pro osoby uvedené v čl. 14 odst. 2 a 3, čl. 14a odst. 2 až 4 a článku 14c nařízení [č. 1408/71], které jsou obvykle zaměstnány nebo vykonávají samostatnou výdělečnou činnost na území dvou nebo více členských států“, který v odst. 1a stanovil:

„Pokud se podle čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení [č. 1408/71] na osobu, jež je členem personálu, který cestuje pro podnik provozující mezinárodní dopravu, vztahují právní předpisy členského státu, na jehož území se nachází sídlo podniku anebo pobočka nebo stálá provozovna, jež jej zaměstnává, nebo kde tato osoba bydlí nebo je převážně zaměstnána, vydá instituce určená příslušným orgánem dotyčného členského státu této osobě osvědčení o tom, že se na ni vztahují jeho právní předpisy.“

Nařízení (ES) č. 987/2009

Nařízení č. 574/72 v pozměněném znění aktualizovaném nařízením č. 118/97, které bylo změněno nařízením č. 647/2005, bylo od 1. května 2010 zrušeno a nahrazeno nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 883/2004 (Úř. věst. 2009, L 284, s. 1).

Článek 5 nařízení č. 987/2009 stanoví:

„1. Dokumenty vydané institucí členského státu prokazující postavení osoby pro účely základního nařízení a prováděcího nařízení, jakož i podpůrné doklady, na základě kterých byly dokumenty vydány, uzná instituce jiného členského státu, pokud nebyly zrušeny nebo prohlášeny za neplatné členským státem, který je vydal.

2. V případě pochybnosti o platnosti dokumentu nebo správnosti skutečností, které jsou podkladem pro údaje v něm uvedené, instituce členského státu, která obdrží dokument, se obrátí na instituci, jež dokument vydala, se žádostí o nezbytná vyjasnění a popřípadě o zrušení uvedeného dokumentu. Vydávající instituce opětovně zváží důvody pro vydání příslušného dokumentu a případně tento dokument zruší.

3. Pokud podle odstavce 2 existují pochybnosti o informacích poskytnutých dotyčnými osobami, o platnosti dokumentů nebo podpůrných dokladů nebo o správnosti skutečností, na nichž jsou údaje v nich obsažené založeny, přistoupí instituce místa pobytu nebo místa bydliště na žádost příslušné instituce k nezbytnému ověření těchto informací nebo dokumentů, pokud je možné je provést.

4. Pokud nebylo mezi dotčenými institucemi dosaženo shody, může být věc po uplynutí jednoho měsíce následujícího po dni, kdy instituce, která dokument obdržela, podala žádost, předložena prostřednictvím příslušných orgánů správní komisi. Správní komise se pokusí o sblížení rozdílných stanovisek do šesti měsíců ode dne, kdy jí byla věc předložena.“

Článek 14 odst. 8 tohoto nařízení stanoví:

„Pro účely čl. 13 odst. 1 a 2 nařízení [č. 883/2004] se slovy „podstatná část zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti“ vykonávaná v členském státě rozumí, že je zde vykonávána kvantitativně podstatná část všech činností zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečné činné, aniž by se nutně jednalo o hlavní část těchto činností.

Pro určení toho, zda je podstatná část činností vykonávána v členském státě, budou zohledněna tato orientační kritéria:

v případě zaměstnanecké činnosti pracovní doba nebo odměna a

v případě samostatné výdělečné činnosti obrát, pracovní doba, počet poskytnutých služeb nebo příjem.

Podíl nižší než 25 % dle výše uvedeného kritéria je v rámci celkového hodnocení ukazatelem toho, že v příslušném členském státě podstatná část činností vykonávána není.“

Nařízení (ES) č. 44/2001

Oddíl 5 kapitoly II nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42), který obsahuje články 18 až 21 tohoto nařízení, stanoví pravidla pro určení příslušnosti ve sporech, jejichž předmětem jsou individuální pracovní smlouvy.

Článek 18 odst. 1 uvedeného nařízení zní takto:

„Ve věcech týkajících se individuálních pracovních smluv se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny články 4 a čl. 5 bod 5.“

Článek 19 téhož nařízení stanoví:

„Zaměstnavatel, který má bydliště na území některého členského státu, může být žalován:

u soudů členského státu, v němž má bydliště nebo v jiném členském státě:

u soudu místa, kde zaměstnanec obvykle vykonává svou práci, nebo u soudu místa, kde svou práci obvykle vykonával naposledy, nebo

jestliže zaměstnanec obvykle nevykonává nebo nevykonával svou práci v jediné zemi, u soudu místa, kde se nachází nebo nacházela provozovna, která zaměstnance přijala do zaměstnání.“

Italské právo

Regio decreto legge, n. 1827 convertito con modificazioni dalla L. 6 aprile 1936, n. 1155 – Perfezionamento e coordinamento legislativo della previdenza sociale (královské nařízení s mocí zákona č. 1827, přeměněné se změnami zákonem č. 1155 ze dne 6. dubna 1936 o zlepšení a legislativní koordinaci sociálního zabezpečení) ze dne 4. října 1935 (*Gazzetta Ufficiale del Regno d'Italia* č. 147 ze dne 26. června 1936) v článku 37 stanoví, že pojištění pro případ invalidity a stáří, tuberkulózy a nedobrovolné nezaměstnanosti je s výhradou případů vyloučení stanovených v uvedeném nařízení povinné pro osoby obou pohlaví a jakékoli státní příslušnosti, které dosáhly věku 15 let a nejsou starší 65 let a vykonávají výdělečnou zaměstnaneckou činnost.

Decreto del Presidente della Repubblica, n. 1124 – Testo unico delle disposizioni per l'assicurazione obbligatoria contro gli infortuni sul lavoro e le malattie professionali (nařízení prezidenta republiky č. 1124 obsahující konsolidované znění ustanovení o povinném pojištění proti pracovním úrazům a nemocem z povolání) ze dne 30. června 1965 (GURI č. 257 ze dne 13. října 1965) v článku 4 stanoví, že pojištěny musí být osoby, které trvale nebo dočasně vykonávají jako zaměstnanci pod vedením jiných osob manuální práci bez ohledu na formu odměny, nebo osoby, které za těchto podmínek, aniž se fyzicky účastní práce, dohlížejí na práci jiných osob.

Spory v původním řízení a předběžná otázka

Po provedení kontroly měl INPS za to, že 219 zaměstnanců společnosti Ryanair, kteří jsou přiděleni k letišti Orio al Serio v Bergamu, vykonávají zaměstnaneckou činnost na italském území a měli být podle italského práva a článku 13 nařízení č. 1408/71 v období od června 2006 do února 2010 pojištěni u INPS.

Rovněž INAIL byl toho názoru, že podle italského práva měli být titíž zaměstnanci v období od 25. ledna 2008 do 25. ledna 2013 pojištěni u INAIL pro rizika spojená s prací, která nesouvisí s létáním, jelikož byli podle tohoto institutu přiděleni k mateřskému letišti Orio al Serio společnosti Ryanair.

INPS a INAIL tedy požadovaly, aby Ryanair zaplatila za tuto období (dále jen „předmětná období“) příspěvky na sociální zabezpečení a pojistné, což tato společnost napadla u italských soudů.

Tribunale di Bergamo (soud v Bergamu, Itálie) a Corte d'appello di Brescia (odvolací soud v Brescii, Itálie) zamítly návrhy INPS a INAIL jako neopodstatněné, jelikož měly za to, že se na zaměstnance společnosti Ryanair vztahovaly v těchto obdobích irské právní předpisy.

Tyto soudy uznaly, že společnost Ryanair dodatečně předložila potvrzení E101 vystavená příslušnou irskou institucí, která osvědčují, že se na zaměstnance v nich uvedené vztahují irské právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení.

Odvolací soud potvrdil, že podle ustálené judikatury Soudního dvora jsou potvrzení E101 závazná pro vnitrostátní soudy, a dospěl k závěru, že zaměstnanci společnosti Ryanair, na něž se vztahují potvrzení E101 předložená společností Ryanair, podléhali v předmětných obdobích irským právním předpisům v oblasti sociálního zabezpečení. Po přezkoumání těchto potvrzení však tento soud konstatoval, že nejsou očíslována ani srozumitelně či přehledně seřazena, že bylo předloženo 321 potvrzení, takže se některá z nich pravděpodobně dublují, a že se nevztahují na všech 219 zaměstnanců společnosti Ryanair přidělených k letišti Orio al Serio během celého předmětného období. Uvedený soud dospěl k závěru, že v případě zaměstnanců, pro které neexistovalo potvrzení E101, je třeba určit použitelné právní předpisy o sociálním zabezpečení podle nařízení 1408/71.

V tomto ohledu uvedl, že 219 zaměstnanců společnosti Ryanair přidělených k letišti Orio al Serio bylo zaměstnáno na základě irské pracovní smlouvy, která se v praxi řídila pokyny z Irsku, že každý den vykonávali práci po dobu 45 minut na italském území a ve zbývající pracovní době se nacházeli na palubě letadel registrovaných v Irsku. Tento soud měl za to, že společnost Ryanair nemá na italském území pobočku nebo stálé zastoupení a dospěl k závěru, že podle nařízení č. 1408/71 se nepoužijí italské právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení.

Pokud jde o dobu následující po období, během něhož bylo toto nařízení použitelné, měl odvolací soud za to, že nemá k dispozici skutkové poznatky nezbytné pro použití kritérií stanovených v nařízeních č. 883/2004 a č. 987/2009 a že se každopádně nový hraniční určovatel týkající se „mateřského letiště“ stanovený v nařízení č. 883/2004 ve znění z roku 2012 nepoužije *rationae temporis*. Dospěl k závěru, že na 219 zaměstnanců společnosti Ryanair, pro které nebylo předloženo potvrzení E101, se v tomto období použijí irské právní předpisy sociálního zabezpečení.

INPS a INAIL podaly kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu, kterým je Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud, Itálie).

Ačkoli uvedený soud uznává závaznou povahu potvrzení E101 předložených společností Ryanair, domnívá se nicméně, že vzhledem k tomu, že odvolací soud na základě vlastního posouzení skutkového stavu, které předkládající soud nemůže zpochybnit, zjistil, že se potvrzení E101 předložená společností Ryanair ve skutečnosti netýkají všech 219 zaměstnanců společnosti Ryanair přidělených k letišti Orio al Serio pro všechna předmětná období, je nezbytné pro účely vyřešení sporů v původním řízení určit v souladu s nařízením č. 1408/71 použitelné právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení.

Předkládající soud se konkrétně táže, zda musí být tyto právní předpisy určeny na základě čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i), nebo čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu ii) nařízení č. 1408/71.

V této souvislosti uvádí, že Soudní dvůr ve svých rozsudcích ze 14. září 2017, Nogueira a další (C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:688), jakož i ze dne 2. dubna 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines (C-370/17 a C-37/18, EU:C:2020:260, body 54 až 59), poskytl užitečné pokyny pro posouzení, zda se v projednávané věci použije čl. 14 odst. 2 písm. a) bod i) nařízení č. 1408/71.

Předkládající soud má naproti tomu pochybnosti o výkladu pojmu „osoba zaměstnaná převážně na území členského státu, ve kterém má bydliště“, ve smyslu čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu ii) uvedeného nařízení, pokud jde palubní personál. Táže se zejména, zda je třeba tento pojem vykládat analogicky s pojmem „místo, kde zaměstnanec obvykle vykonává svou práci“, uvedeným v čl. 19 bodě 2 písm. a) nařízení č. 44/2001, který byl vyložen zejména v rozsudku ze dne 14. září 2017, Nogueira a další (C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:688, bod 57), týkajícím se pracovníků zaměstnaných jako členové palubního personálu letecké společnosti nebo členové palubního personálu poskytnutí této letecké společnosti, v němž Soudní dvůr rozhodl, že tento pojem musí být vykládán široce (obdobně viz rozsudek ze dne 12. září 2013, Schlecker, C-64/12, EU:C:2013:551, bod 31 a citovaná judikatura), jelikož zahrnuje místo, v němž nebo odkud zaměstnanec fakticky vykonává většinu svých povinností vůči svému zaměstnavateli.

Za těchto podmínek se Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Může být pojem ‚osoba zaměstnaná převážně na území členského státu, ve kterém má bydliště‘, obsažený v čl. 14 odst. 2 písm. a) bodě ii) [nařízení č. 1408/71] vykládán obdobně jako pojem, který (v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech, příslušnosti a ve věcech individuálních pracovních smluv) čl. 19 odst. 2 písm. a) [nařízení č. 44/2001]) definuje jako ‚míst[ost], kde zaměstnanec obvykle vykonává svou práci‘, rovněž v odvětví letecké dopravy a v případě členů palubního personálu [nařízení č. 3922/91], jak je uveden [v rozsudku ze dne 14. září 2017, Nogueira a další (C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:688)]?“

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Ryanair a Irsko tvrdí, že tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je nepřijatelná. Podle jejich názoru jsou potvrzení E101 předložená společností Ryanair v souladu s ustálenou judikaturou Soudního dvora, která je závazná pro vnitrostátní soudy, takže odvolací ani předkládající soud nemají pravomoc určit na základě nařízení č. 1408/71, které právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení se použijí na 219 zaměstnanců společnosti Ryanair přidělených k letišti Orio al Serio.

V tomto ohledu je třeba připomenout, že v rámci řízení upraveného v článku 267 SFEU je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Proto je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout, jestliže se položené otázky týkají výkladu unijního práva (rozsudek ze dne 12. října 2016, Ranks a Vasiljevičs, C-166/15, EU:C:2016:762, bod 21, jakož i citovaná judikatura).

Podle ustálené judikatury se na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí v rámci své odpovědnosti a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, vztahuje domněnka relevance. Soudní dvůr může žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podanou vnitrostátním soudem odmítnout pouze tehdy, je-li zjevné, že požadovaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 12. října 2016, Ranks a Vasiljevičs, C-166/15, EU:C:2016:762, bod 22, jakož i citovaná judikatura).

V projednávané věci vyplývá ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, že odvolací soud před zkoumáním potvrzení E101, která mu předložila společnost Ryanair, výslovně připomněl ustálenou judikaturu Soudního dvora, podle níž jsou potvrzení E101 závazná pro vnitrostátní soudy, a dospěl k závěru, že nebylo prokázáno, že se tato potvrzení vztahují na všech 219 zaměstnanců společnosti Ryanair přidělených k letišti Orio al Serio během v celého předmětného období. Uvedený soud měl tedy za to, že je nezbytné určit právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení, které se na základě nařízení č. 1408/71 použijí na ty zaměstnance, pro něž nebylo předloženo potvrzení E101.

Spory v původním řízení se tedy týkají otázky, které právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení se během předmětných období použijí na zaměstnance společnosti Ryanair, kteří byli přiděleni k letišti Orio al Serio a na které se nevztahují potvrzení E101 předložená společností Ryanair (dále jen „dotčení zaměstnanci“).

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je proto přípustná.

K předběžné otázce

Úvodem je třeba konstatovat, že i když po formální stránce předkládající soud omezil svou otázku na výklad pojmu „osoba zaměstnaná převážně na území členského státu, ve kterém má bydliště“, obsaženého v čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu ii) nařízení č. 1408/71, nebrání tato okolnost Soudnímu dvoru v tom, aby předkládajícímu soudu poskytl všechny prvky výkladu unijního práva, které mohou být užitečné pro rozhodnutí ve věci, která mu byla předložena, bez ohledu na to, zda je ve své otázce zmínil.

V tomto ohledu je na Soudním dvoru, aby ze všech poznatků předložených předkládajícím soudem, zejména z odůvodnění předkládacího rozhodnutí, vytěžil ty prvky unijního práva, které je s přihlédnutím k předmětu sporu třeba vyložit (rozsudek ze dne 8. července 2021, Staatsanwaltschaft Köln a Bundesamt für Güterverkehr, C-937/19, EU:C:2021:555, bod 23, jakož i citovaná judikatura).

V projednávané věci ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že spory v původním řízení se týkají určení právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení použitelných během předmětných období na dotčené pracovníky. Ačkoli po celé období, které je relevantní ve sporu mezi INPS a společností Ryanair, zahrnující dobu od června 2006 do února 2010, bylo nařízení č. 1408/71 skutečně v platnosti, není tomu tak v období, které je relevantní ve sporu mezi INAIL a společností Ryanair, tedy od 25. ledna 2008 do 25. ledna 2013. Nařízení č. 1408/71 bylo totiž s účinností od 1. května 2010 zrušeno a nahrazeno nařízením č. 883/2004. Pro účely určení právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení použitelných v projednávané věci je proto třeba vycházet nejen z nařízení č. 1408/71, na které odkazuje předkládající soud, ale i z nařízení č. 883/2004.

Položenou otázku je tedy třeba chápat tak, že její podstatou je, které právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení se v souladu s relevantními ustanoveními nařízení č. 1408/71 a nařízení č. 883/2004 v obou jeho

zněních vztahují na členy palubního personálu letecké společnosti se sídlem v jednom členském státě, pro které nebyla předložena potvrzení E101, a kteří vykonávají pracovní činnost po dobu 45 minut denně v prostorách určených pro posádku nazývaných *crew room*, které má uvedená letecká společnost k dispozici na území jiného členského státu, v němž má tento palubní personál bydliště, a kteří se ve zbývajících pracovní době nacházejí na palubě letadel této letecké společnosti.

Zprv je třeba uvést, že pokud jde o nařízení č. 1408/71, ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že předkládající soud se táže, zda právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení použitelné ve věcech v původním řízení musí být určeny na základě čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i) tohoto nařízení, nebo jeho čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu ii).

Je třeba připomenout, že tato ustanovení, která představují výjimku ze zásady stanovené v čl. 14 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1408/71, podle níž osoba patřící mezi zaměstnance, již cestují nebo létají, která je zaměstnancem podniku, jenž na cizí nebo na vlastní účet provozuje mezinárodní přepravu cestujících nebo zboží po železnici, silnici, ve vzduchu nebo po vnitrozemských vodních cestách a má sídlo nebo místo podnikání na území členského státu, podléhá právním předpisům posledně uvedeného státu, stanoví odlišná pravidla, která se vzájemně vylučují. Článek 14 odst. 2 písm. a) bod ii) téhož nařízení se totiž použije pouze v případě, že příslušné právní předpisy sociálního zabezpečení nelze určit na základě čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i) uvedeného nařízení.

Podle čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i) nařízení č. 1408/71 platí, že osoba patřící mezi zaměstnance, již létají, která je zaměstnancem letecké společnosti, jež provozuje mezinárodní lety, a je zaměstnaná pobočkou nebo stálým zastoupením, které má tato společnost na území jiného členského státu, než je stát, ve kterém má sídlo nebo místo podnikání, podléhá právním předpisům členského státu, na jehož území se nalézá tato pobočka nebo toto stálé zastoupení.

Pro uplatnění tohoto ustanovení je tedy vyžadováno, aby byly splněny dvě kumulativní podmínky, a to zprv aby měla dotyčná letecká společnost v jiném členském státě, než je stát, ve kterém má sídlo, pobočku nebo stálé zastoupení, a zadruhé aby dotyčnou osobu zaměstnávala tato jednotka (rozsudek ze dne 2. dubna 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines, C-370/17 a C-37/18, EU:C:2020:260, bod 55).

Co se týče první podmínky, Soudní dvůr uvedl, že pojmy „pobočka“ a „stálé zastoupení“ nejsou v nařízení č. 1408/71 definovány a toto nařízení v tomto ohledu neodkazuje ani na právo členských států; tyto pojmy tedy musí být vykládány autonomně. Obdobně jako totožné nebo podobné pojmy vyskytující se v jiných ustanoveních unijního práva musí být chápány tak, že označují formu vedlejší provozovny, která se vyznačuje stálostí a soustavností za účelem výkonu skutečné hospodářské činnosti a má za tímto cílem k dispozici organizované materiální a lidské zdroje a určitou míru nezávislosti na hlavní provozovně (rozsudek ze dne 2. dubna 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines, C-370/17 a C-37/18, EU:C:2020:260, bod 56).

Pokud jde o druhou podmínku, Soudní dvůr zdůraznil, že pracovní vztah zaměstnance, který je členem palubního personálu letecké společnosti, vykazuje silnou vazbu s místem, odkud zaměstnanec vykonává podstatnou část svých povinností vůči zaměstnavateli. Toto místo odpovídá místu, ze kterého zaměstnanec uskutečňuje služební cesty, kam se po skončení služebních cest vrací, kde dostává k těmto cestám pokyny a organizuje svoji práci, jakož i místo, kde se nacházejí pracovní nástroje, které se může shodovat s místem jeho mateřského letiště (rozsudek ze dne 2. dubna 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines, C-370/17 a C-37/18, EU:C:2020:260, bod 57). Soudní dvůr měl tedy za to, že místo, v němž jsou členové palubního personálu zaměstnáni, lze kvalifikovat jako pobočka nebo stálé zastoupení ve smyslu čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i) nařízení č. 1408/71, jelikož toto místo odpovídalo místu, odkud tito zaměstnanci vykonávali většinu svých povinností, které měli vůči svému zaměstnavateli (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. dubna 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines, C-370/17 a C-37/18, EU:C:2020:260, bod 58).

Soudní dvůr tedy vycházel z judikatury týkající se určení rozhodného práva v oblasti individuálních pracovních smluv ve smyslu čl. 19 bodu 2 písm. a) nařízení č. 44/2001, a zejména z rozsudku ze dne 14. září 2017, Nogueira a další (C-168/16 a C-169/16, EU:C:2017:688). V tomto ohledu je při určení místa, odkud zaměstnanci, kteří jsou členy palubního personálu, vykonávají většinu svých povinností vůči svému zaměstnavateli, třeba vycházet ze souboru indicií, které zohledňují veškeré skutečnosti, které charakterizují činnost pracovníka, a umožňují zejména určit, ve kterém členském státě se nachází místo, ze kterého zaměstnanec uskutečňuje své služební cesty, místo, kam se po skončení služebních cest vrací, kde dostává k těmto cestám pokyny a organizuje svoji práci, jakož i místo, kde se nacházejí pracovní nástroje (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 2. dubna 2020, CRPNPAC a Vueling Airlines, C-370/17 a C-37/18, EU:C:2020:260, bod 57).

V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že během předmětných období měla společnost Ryanair na letišti Orio al Serio k dispozici místnost určenou pro posádku, která sloužila k řízení a organizaci střídání služebních směn jejich zaměstnanců. Tato místnost byla vybavena počítači, telefony, faxy a regály pro uchovávání dokumentů týkajících se zaměstnanců a letů, byla využívána všemi zaměstnanci společnosti Ryanair pro činnosti předcházející a následující po jejich službě (*check in* a *check out* za účelem vykazování příchodů a odchodů, operativní schůzky a závěrečné zápisy), jakož i ke komunikaci s personálem v sídle společnosti Ryanair v Dublinu (Irsko). Zaměstnanci dočasně nezpůsobilí k letu měli vykonávat svou práci v uvedené místnosti. Referenční osoba pro přítomné zaměstnance, jakož i zaměstnance dostupné na letišti, která koordinovala posádky, kontrolovala ze svého pracovního místa v téže místnosti zaměstnance pracující na letišti a případně povolávala rezervní zaměstnance, kteří zůstali doma. Bydliště zaměstnanců společnosti Ryanair se muselo nacházet v časové vzdálenosti nepřesahující jednu hodinu od této místnosti.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti je třeba mít za to, že místnost určená pro posádku společnosti Ryanair na letišti Orio al Serio představuje pobočku nebo stálé zastoupení ve smyslu čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i) nařízení č. 1408/71, v níž byli dotčení pracovníci zaměstnáni v předmětných obdobích, takže během části těchto období, kdy toto nařízení bylo v platnosti, se na dotčené pracovníky v souladu s tímto ustanovením vztahovaly italské právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení.

Je tedy nutno konstatovat, že relevantní právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení lze určit na základě čl. 14 odst. 2 písm. a) bodu i) nařízení č. 1408/71, a že se proto nepoužije čl. 14 odst. 2 písm. a) bod ii) uvedeného

nařízení.

Zadruhé je třeba stran nařízení č. 883/2004 zdůraznit, že toto nařízení ve znění z roku 2009 nestanovilo na rozdíl od nařízení č. 1408/71 zvláštní kolizní normy pro palubní personál.

Naproti tomu čl. 13 odst. 1 písm. a) nařízení č. 883/2004 v obou jeho zněních stanoví zásadu, podle níž se na osobu, která jako zaměstnanec obvykle pracuje ve dvou nebo více členských státech, vztahují právní předpisy členského státu, na jehož území má bydliště, vykonává-li podstatnou část činnosti v tomto státě.

Článek 14 odst. 8 nařízení č. 987/2009 upřesňuje, že pro účely čl. 13 odst. 1 a 2 nařízení č. 883/2004 v obou jeho zněních se slovy „podstatná část“ zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti“ vykonávaná v členském státě rozumí, že je zde vykonávána kvantitativně podstatná část všech činností zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné, aniž by se nutně jednalo o hlavní část těchto činností. Pro určení toho, zda je podstatná část činností vykonávána v členském státě, budou zohledněny v případě zaměstnanecké činnosti pracovní doba nebo odměna. Podíl nižší než 25 % dle těchto kritérií je v rámci celkového hodnocení ukazatelem toho, že v příslušném členském státě podstatná část činností vykonávána není.

V projednávané věci předkládací rozhodnutí neobsahuje informace o odměně dotčených pracovníků. Pokud jde o jejich pracovní dobu, předkládající soud uvádí, že během předmětných období měli dotčení pracovníci bydliště v Itálii, pracovali na území tohoto členského státu a konkrétně v místnosti určené pro posádku na letišti Orio al Serio po dobu 45 minut denně, a po zbytek pracovní doby se nacházeli na palubě letadel společnosti Ryanair. S výhradou určení celkové denní pracovní doby dotčených pracovníků není tedy zjevné, že by alespoň 25 % jejich pracovní doby bylo odpracováno v členském státě jejich bydliště.

Skutečnost, zda dotčení pracovníci během předmětných období vykonávali podstatnou část činnosti v členském státě, v němž mají bydliště, tedy v Itálii, však bude muset ověřit na základě výše uvedených kritérií předkládající soud. V případě kladné odpovědi bude třeba vycházet z toho, že se na ně v souladu s nařízením č. 883/2004 ve znění z roku 2009 vztahují od 1. května 2010, data vstupu uvedeného nařízení v platnost, italské právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení.

V případě záporné odpovědi bude třeba použít čl. 13 odst. 1 písm. b) nařízení č. 883/2004 v obou jeho zněních, podle kterého platí, že nevykonává-li osoba zaměstnaná ve dvou nebo více členských státech podstatnou část činnosti v členském státě bydliště, vztahují se na ni právní předpisy členského státu, na jehož území se nachází sídlo nebo místo podnikání podniku nebo zaměstnavatele, který ji zaměstnává, takže od 1. května 2010 se na dotčené pracovníky vztahují irské právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení.

Je však třeba poznamenat, že v takovém případě čl. 87 odst. 8 nařízení č. 883/2004 v obou jeho zněních stanoví, že jestliže použití uvedeného nařízení vede k určení právních předpisů sociálního zabezpečení, které neodpovídají právním předpisům v souladu s hlavou II nařízení č. 1408/71, použijí se na pracovníka i nadále právní předpisy, kterým podléhal podle nařízení č. 1408/71, ledaže požádá, aby se na něj vztahovaly právní předpisy, které vyplývají z tohoto nařízení č. 883/2004.

V projednávané věci z předkládacího rozhodnutí nevyplývá, že dotčení pracovníci takové žádosti podali, což však musí ověřit předkládající soud. Pokud nebyla podána žádná žádost, bude třeba v souladu s čl. 87 odst. 8 nařízení č. 883/2004 vycházet z toho, že se na dotčené pracovníky vztahují po 1. květnu 2010 nadále italské právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení.

Zatřetí je třeba uvést, že nařízení č. 883/2004 ve znění z roku 2012 obsahuje v čl. 11 odst. 5 novou kolizní normu, podle níž se činnost, kterou člen letové posádky nebo posádky palubních průvodčích vykonává v oblasti osobní nebo nákladní letecké dopravy, považuje za činnost vykonávanou v členském státě, ve kterém se nachází jeho mateřské letiště ve smyslu přílohy III nařízení č. 3922/91.

V souladu s uvedenou přílohou je mateřské letiště definováno jako místo, které provozovatel určí členu posádky, v němž člen posádky obvykle začíná a končí dobu služby nebo sérii dob služby a provozovatel v něm za normálních okolností není odpovědný za ubytování dotyčného člena posádky.

S ohledem na údaje poskytnuté předkládajícím soudem o místnosti určené pro posádku společnosti Ryanair nacházející se na letišti Orio al Serio, a zejména okolnost, že dotčení zaměstnanci v ní zahajovali a ukončovali pracovní den a museli mít bydliště v méně než hodinovém dosahu od této místnosti, je třeba takovou místnost považovat za jejich základnu čili „mateřské letiště“ ve smyslu čl. 11 odst. 5 nařízení č. 883/2004 ve znění z roku 2012. Na dotčené pracovníky se tedy v období od 28. června 2012 do 25. ledna 2013 vztahovaly v souladu s nařízením č. 883/2004, ve znění z roku 2012, italské právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení.

Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že právními předpisy v oblasti sociálního zabezpečení použitelnými v předmětných obdobích na zaměstnance společnosti Ryanair, kteří byli přiděleni k letišti Orio al Serio, pro které nebyla společností Ryanair předložena potvrzení E101, jsou italské právní předpisy.

Na položenou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že čl. 14 odst. 2 písm. a) bod i) nařízení č. 1408/71, čl. 13 odst. 1 písm. a) a čl. 87 odst. 8 nařízení č. 883/2004 v obou jeho zněních, jakož i čl. 11 odst. 5 nařízení č. 883/2004, ve znění z roku 2012, musí být vykládány v tom smyslu, že právními předpisy v oblasti sociálního zabezpečení, které se vztahují na členy palubního personálu letecké společnosti se sídlem v jednom členském státě, pro které nebyla předložena potvrzení E101 a kteří vykonávají pracovní činnost po dobu 45 minut denně v prostorách určených pro posádku nazývaných *crew room*, které má uvedená letecká společnost k dispozici na území jiného členského státu, v němž má tento palubní personál bydliště, a kteří se ve zbývající pracovní době nacházejí na palubě letadel této letecké společnosti, jsou právní předpisy posledně uvedeného členského státu.

K nákladům řízení

Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (sedmý senát) rozhodl takto:

Článek 14 odst. 2 písm. a) bod i) nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a na jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 631/2004 ze dne 31. března 2004, čl. 13 odst. 1 písm. a) a čl. 87 odst. 8 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 ze dne 16. září 2009, poté nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 465/2012 ze dne 22. května 2012, jakož i čl. 11 odst. 5 nařízení č. 883/2004, ve znění nařízení č. 465/2012, musí být vykládány v tom smyslu, že právními předpisy v oblasti sociálního zabezpečení, které se vztahují na členy palubního personálu letecké společnosti se sídlem v jednom členském státě, pro které nebyla předložena potvrzení E101 a kteří vykonávají pracovní činnost po dobu 45 minut denně v prostorách určených pro posádku nazývaných *crew room*, které má uvedená letecká společnost k dispozici na území jiného členského státu, v němž má tento palubní personál bydliště, a kteří se ve zbývajících pracovní době nacházejí na palubě letadel této letecké společnosti, jsou právní předpisy posledně uvedeného členského státu.

Podpisy.

* Jednací jazyk: italština.